

פרשת בלק

כישרון בלי נאמנות - קריסת המנהיגות

פרשת בלק מעלה שאלה יסודית על טבעה של מנהיגות: **האם די בכישרון וביכולת כדי להיות מנהיג, או שמנהיגות מחייבת גם תשתית מוסרית של נאמנות ומחויבות?**

בלעם היה דמות בעלת עוצמה יוצאת דופן. בלק מעיד עליו: "יִדְעָתִי: אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר וְאָר" (במדבר כב, ו).
הוא היה דמות בעלת עוצמה יוצאת דופן. בלק מעיד עליו: "יִדְעָתִי: אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר וְאָר" (במדבר כב, ו).

חז"ל הפליגו אף יותר ואמרו: "בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם. וְאִיזָה זֶה? זֶה בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר".

מבחינה טכנית, אם כן, לא חסר לו דבר. כישרון נבואי, השפעה רוחנית, מוניטין אזורי. ובכל זאת, התורה מתארת את בלעם כאדם שלילי. לאחר שנכשל בקללות, הוא יוזם את המזימה שגרמה להפלת ישראל בבעל פעור: "הֵן הִנֵּה הָיוּ לִבִּי יִשְׂרָאֵל בְּדַבֵּר בִּלְעָם..." (במדבר לא, טז).

מה היה פגום בו? הרב זקס מביא את דרשת חז"ל: בלעם – "בלא עם". **הוא היה אדם נטול נאמנויות.** כישרונו לא היה קשור לברית, לאחריות או למחויבות מוסרית. הוא היה "נביא להשכיר". שירותיו הוצעו למרבה במחיר. **לא צדק ולא אמת הנחו אותו, אלא יכולת אישית מנותקת מערכים.**

מנגד, על משה נאמר: "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא" (במדבר יב, ז). משה נשאר נאמן לעמו גם כאשר איים הקב"ה לכלות את עם ישראל: "וְאִם אֵין, מִחֲנִי נָא מִסַּפְרְךָ."

הרב זקס מדגיש כי במקרא "אמונה" משמעה נאמנות ואמינות. בתרבות הברית, המנהיג אינו רק בעל כישרון – הוא שותף מחויב.

מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספרייו השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

מנהיגות - מודל לחקוי

אמונה בבסיס לאמון

הרב זקס מבהיר כי המילה "אמונה" במקרא אינה רק אמונה רעיונית אלא נאמנות, אמון ואמינות. תרבות הברית בנויה על ציפייה הדדית שלא לנטוש גם בזמנים קשים.

בלעם היה מבריק אך חסר נאמנות. משה היה נאמן גם כשהעם כשל. לכן נאמר עליו: "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא."

הרב זקס מסכם בחדות: "מנהיגות בלי נאמנות איננה מנהיגות."

אנו הולכים אחרי מי שאנו בוטחים בו. ואנו בוטחים בו משום שפעל באופן שראוי לאמון. **כישרונות עשויים להרשים; נאמנות בונה סמכות מוסרית.**

נאמנות כמקור סמכות

הבדל היסודי בין בלעם למשה אינו ביכולת אלא במחויבות. בלעם השתמש בכוחו למרבה במחיר; משה קשר את גורלו בגורל עמו. נאמנות יוצרת אמון, ואמון יוצר סמכות. מי שמפר אמונים מאבד את כוחו גם אם כישורו גדול. הנהגה אמיתית נובעת מברית – לא מכישרון טכני בלבד.

אנו הולכים אחרי מי שאנו בוטחים בו, ואנו בוטחים בו מפני שהוא פעל באופן שרכש את אמונו. לכן משה נעשה מנהיג דגול, בעוד בלעם נותר עד סוף ימיו זאב בודד עם רשימת כישורים נוצצת. **היו תמיד נאמנים לאנשים שאתם מנהיגים.**

עקרונות
במנהיגות

טיפ מנהיגותי

כישרון יוצר רושם. נאמנות יוצרת אמון.
מנהיגות אמיתית איננה נמדדת בכוח ההשפעה
אלא בעומק הברית עם האנשים. אנשים הולכים אחרי מי שאינם
חוששים שינטוש אותם. שאל את עצמך: האם הסובבים אותי
יודעים שאני מחויב להם – גם כשקשה?

עקרונות בחינוך

צוותי חינוך:

- **נאמנות מקצועית:** האם אנו רואים עצמנו מחויבים לתלמידינו גם כאשר הם מאכזבים?
- **יושרה אישית:** האם החלטותינו מונחות על ידי ערכים – או על ידי נוחות וכוח?
- **דוגמה אישית:** האם אנו נאמנים לעקרונותינו גם במחיר אישי?

תלמידים:

- **אמון:** מתי אתה סומך על אדם – ומה גורם לך לבטוח בו?
- **נאמנות:** האם אתה נשאר נאמן לחבר גם ברגעים קשים?
- **מחויבות:** כיצד אתה מגיב כאשר קבוצה זקוקה לך?

